

Eesti Noorsoo Karskusliidu 1926. a. tegevusaruanne.

(20. XII. 25—20. XII. 26).

PEDAGOOGIKA
ARHIIVMUUSEUM
FOND K 36642-6

Eesti Noorsoo Karskusliidu 1926. a. tegevusaruanne.

(20. XII. 25—20. XII. 26).

I. Sisetegevus.

Sisetegevuses on liit rühkind edesi endises suunas. Tegevust juhtis III asemikekogu koosolekul valitud juhatus järgmises koosseisus: juhataja — A. Peets, abi — A. Elango, pääsekretär — H. Rink, sekretärid — Leida Leeman ja Joh. Lamp, laekahoidja — T. Lange ja arkivaar — L. Urm. 17. I. 25. lahkus ajapuudusel juhatuselt T. Lange, kelle asemele kutsuti järgmine kandidaat A. Krahe. 16. II. 26. astus ka A. Krahe juhatuselt tagasi, mille järele juhatus kutsuti Nora Samuel-Ainomägi, kes aga ajapuudusel otsekohe keeldus. Nüüd kutsuti juhatusse Joh. Truus, laekahoidjaks.

Juhatus on pidand aasta jooksul 22 koosolekut läbi harutades 225. asja. Kirju on saadud 1400. Saadetud 2611.

Noorsoolikumise keskarkhiivi on tegevusaasta jooksul pidevalt täiendatud. Väljamaalt on tellitud 12. noorsoo ajakirja. Ühtlasi on jätkatud ajalehtede „Waba Maa“, „Päevalehe“, „Postimehe“ ja „Ühenduse“ bibliografeerimist noorsooliikumise ja noorsookarskustöö suhtes. Ühtlasi on liidu juure asutatud noorsoolikumise ja noorsookarskustöö käsiraamatukogu nende aladega lähema tutvunemise või-

maluste loomiseks, esialgu küll väike. Praegu on kogus 17 saksakeelset ja 73 eestikeelset raamatut, pääle nende nii välis- kui oma noorsoo ajakirjad (mis nimetet eelpool ark. küsimusi puudutades).

Organiseerimistöö alal on korda läind liidu koosseisu tuntavalt suurendada, osalt olemasolevate organisatsioonide kaasaõmbamisega, osalt aga uute juureasutamise teel. Liidu liikmeks on astund aasta jooksul 14 organisatsiooni, lahkund 1 (Pärnu Kooli-noorsoo Kirj.-tead. ühing) ja likvideerund 1 (J. Lirsi-puu gümn. karsk. ring). Eriti soodustas organiseerimistööd 1—7. nov. 1926. a. E. Õpet. Karskuskasvat.-liidu poolt korraldetud karskusnädal. Liitu kuulus:

1923. a. lõpul	27 org-i	3381 liikmega,
1924. a. "	56 "	5409 " ,
1925. a. "	84 "	7071 " ,
1926. a. "	96 "	7571 " ,

Väljaannete vahetuses ja vastastikuses kontaktis on liit 4 kodumaise ja 12 välismaise noorsoorg-ide keskorraldusega.

Kulusid on liidul olnud rahas 505.597.50 marka ja tulusid 537.327.50 marka (v. kassaaruanne). Natuuras on liit kingituseks saand: Eesti Karskusliidult — 7 aastak. „Tulev Eestit“, Mk. 2100. — väärtuses. Neist on 2 eks. läind liigetele toetuseks, 5. eks. õpiringide keskraamatukogule.

E. N. Karskusliidu rinna märke on aasta jook-sul tellitud 329 tükki, Mk. 16.450.- väärtuses, ühes endistega kokku 1175 tükki, Mk. 58.750.- väärtuses.

II. Kongressid ja asemikekogu koosolekud. Erakordsed suvipidustused.

E. N. K. algatusel ja kulul korraldeti XVIII üle-ilmlise rahvusvahelise karskuskongressi ajal 25. juulil 1926. a. suvel Tartus Toomeorus suurem noorsoo

miiting, mis hästi õnnestus. Kõnelesid tähtsamad välismaade noorsooliikumis- ja karskustegelased: esimesena Austria noorsooideoloog prof. dr. Smola, teisesena Läti noorsoo esindaja B. Dzilna, kolmandana prof. dr. M. Oettli Schveitsist ja neljand. üliõp. H. Löfgren Soomest. Eesti noorsoo poolt kõnelesid hra A. Antson ja üliõp. A. Peets.

Sama päeva õhtul oli korraldetud noorte ühine rongikäik tõrvikute ja ilutuledega, millele järgnes sõit paatidel Emajõel.

Miitingust ja rongikäigust võtsid osa tuhanded noored, ja külalised noorkarsklased Soomest, Lätist ja Leedust. Pidustused õnnestusid hästi. Pidustusi juhatas üliõp. K. Laja.

26. juulil 1926. a. oli liidu korraldusel üksikute maade esindajate vaheline nõupidamine üleilml. noorsookarskustöö süvendamise asjus, kus otsusteti luua rahvusvaheline karske noorsoo seksetariaat, milline kontakti peaks üleilml. üliõp. karskusliiduga ja rahvusvahelise alkoholismivastase bürooga (Lausanne'is). Asja algatajaks moodusteti 3-liikmeline komisjon, kuhu valiti Theo Gläs — Saksast, J. M. Meier — Hollandist ja A. Elango — Eestist.

Samal ajal võttis liit osa oma esindajate kaudu XVIII üleilml. karsk. kongressist ja III üleilml. üliõpil. karsk. kongressist. Esindajaks olid: A. Peets, A. Elango ja H. Rink. Ühtlasi võttis liit osa üleilml. karskusnäitusest esinedes oma osakonnaga. Tähelepanu välismaalaste poolt leidsid eriti meie noorsooühingute käsitsipaljundetud ajakirjad, milledest mõned Roots, Norrasse jne. viidi.

Kongressi ajal külastas Eesti noorkarsklasi 27. liikmeline Läti noorkarsklaste ekskurs. grupp.

E. N. K. asemikekogu III koosolek peeti noorsoo org. tegelaste II kursuse puhul Tartus 30. dets. 1925 a. (kuulub 1926 tegevusaastasse). Osa-

võtjaid oli 44 org-i poolt 61 edustajat. Koosolekul kinniteti 30 uut liiget, 1925 a. tegevus- ja kassaruanne, võeti vastu 1926. a. töökava ja eelarve, valiti juhatus nimetatud koosseisus, kinniteti kirjastamise, „Kevadiku“ ja aastaraamatu väljaandmise määrustikud jne.

III. Otsekohene kaasabi liikmeile nende tegevuses.

Kaasabi liikmeile on suudetud võimaldada toetuste näol 1926. a. järgmisel määral;

a) raha ja ostetud natuuras Mk. 26.250. — väärtuses;

b) oma väljaandel ja kirjastusel ilmund raamatuid („Aegade hää!“, „Meie õnne vaenlane“) Mk. 302.650. — väärtuses;

c) kingituseks saadud kirjandust Mk. 600. — väärtuses.

Pääle selle on enda poolt väljaantud kirjandust antud võistlustööde arvel, teoste autoreile, informatsiooniks kontaktisolevaile organisatsioonidele (ja ajalehile) ja noorsoosõbralikele ringkonnile Mk. 14.045. — väärtuses.

Õpiringide keskraamatukogu on täiendatud 5 köitega, Mk. 1500. — väärtuses. 1926. a. lõpul oli kogus 495. köidet, Mk. 60.590. — väärtuses. Raamatuid on kogust välja antud 33 korda, kokku 376 köidet.

Karskuseksame on aasta jooksul sooritatud alamas astmes 257 ja keskmises astmes 195, endistega kokku 599 isikut alam. astmes ja 341 isikut keskm. astmes.

Tegevusvahendite kättenäitamiseks ja töösüvendamisele tähelepanu juhtimiseks saatis liit kõigile oma liigetele ringkirja nr. 6. Samuti saadeti karskus-

nädala puhuks liidu liikmeile A. Peetsi kokku seatud kõnekonsept „Kas on karskustööl tulevikku“ ja õp. J. Järve kirjutatud lendleht (nr. 4.) „Meie eesmärk“.

Oma edustajate kaudu on liit sellekohase kutse pääle võimaluse korral osa võtnud mitmest enda liigete suuremast koosolekust. Pääle selle on Õpet. Karskuskasv. l. 1926. a. sekretär hr. J. Elango külastand ka rea E. N. K. liikmeid nende koosolekuil refereerides ning näpunäiteid tegevuseks andes. Tavaliste kõnelejate saamise palved on püütud rahuldada E. Karskusliidu kaudu. 1927. aastal kavatseb liit rohkem tähelepanu juhtida töö pääle kontakti loomiseks oma liikmetega.

Pääle selle korraldas liit 18—21 veebr. 1926. a. organiseerimislennu Tallinnasse. Lennust võtsid osa hrad V. Ernits, E. Vender, H. Klein, J. Elango, N. Käbin ja A. Elango. Lennu puhul külasteti 15. keskkooli, peeti 26. ettekannet umbes 4000. kuulajale ja asutati 8 uut noorsoo karskusringi. Lennuga ühel ajal korraldeti lühikeseajalised kursused karskusringide tegelastele ja 21. veebr. s. o. suurem koolidevaheline kõnekoosolek, kus kõnelesid haridusminist. esindaja hra H. Anso, V. Ernits j. t.

IV. Häälেকandja.

„Kevadiku“ väljaandmises võeti aasta algul ette mõned muudatused. — Igat nummert trükiti endise keskmiselt 1500 asemel 5000 (Nr. 1. — 7000 eks.) eks. Tellimishind alandeti endise Mk. 75. päält aastas Mk. 50. pääle, kus juures veel organisatsioonidele $\frac{1}{3}$ hinnaalandust võimaldeti. Nende ettevõtetega taheti „Kevadikku“ igale E. N. K. üksikliikmele kättesaadavaks teha. Kuid kahjuks pole see täiel määral sarnaseltki võstuvõttu leidnud. — Suvel ilmus esimene Kevadiku Suvialbum. 1926. a. sügisel mindi senise ka-

lendriaasta päält kooliaastale üle. Tellijate arv oli 1926/7 a. vahetusel: organisats. kaudu teatetuid tellimisi umbes 2300, posti ja kogumise teel 400. Üksiknumbreid levis igast numbrist keskmiselt 815 (juure arvatud levit. käes levitamata aga tagasi saatmata numbrid). Suvalbum I levines ligi 1500 eks., trükitud 2000 eks.

Ajakirja vastutavaks toimetajaks oli kutsenõunik hra Hans Roos, tegevtoimetajaks n. E. Pedriks, toimetuses H. Rink (sekretär ja ekspedeerija), Ed. Kubjas ja L. Urm.

V. Kirjastamine.

Kirjastand on liit ise 1926. a. jooksul järgmised teosed.

a) liikmeile (1926 a.) liikmemaksu vastutasuks antava raamatu J. Elango „Meie õnne vaenlane“, 48 lhk. 9000 eks. Hind üksikmüügil Mk. 50.—

b) VIII karskuspüha puhul 1926. a. sügisel kõigile keskkoolide õpilastele jagamiseks õp. J. Järve kirjutatud lendlehe „Meie eesmärk“ (lendleht nr. 4) — 4 lhk. 25.000 eks.

Liidu toimetusel ja „Sõnavara“ kirjastusel on ilmund 1926. a. järgmised teosed:

a) A. Elango toimetatud „Noorusjõud“ III 112 lhk., 1000 eks. hind Mk. 100. —

b) A. Elango „Noorsoo karskustöö Eestis“, 136 lhk., 1000 eks., hind Mk. 125. —

VI. Võistluskirjutused.

1926. a. võistluskirjutuste teemiks oli (määratud ja välja kulutatud 1925 a. sügisel, hinnatud 1926 a. kevadel) nooremas rühmas: „Miks mu sõber joomise maha jättis?“ ja vanemas rühmas „Mis võiks noorsugu teha meie tuleviku karskendamisel?“ Tõid saabus tähtjaks, 15. jaanu-

ariks 1926. a., mõlemas rühmas 38, mis eelmiste aastatega võrreldes suurt tõusu näitab. Auhinnavääriliseks arvati: nooremas rühmas I auh. vääriliseks 1) Joh. Käosaare (Põltsamaa Ühisgümn.), 2) Aleks. Küüni (Otepääst) ja 3) Fr. Olupi (Tartu Poeg. Realgümn. õpil.) tööd; II auhinna vääriliseks: 1) Joh. Seliohvi (Rakvere õp. sem. õpil.), 2) Armilde Polagenne (Kambja k. algk. õpil.), 3) Elmar Kirtsu (Tartu Poegl. Realgümn. õpil.) ja 4) J. Naeli (Narva l. VII algk. õpil.) tööd. Vanemas rühmas: I auh. vääriliseks Artur Freibergi (Tartu õp. sem. õpil.) kirjutus, II auh. vääriliseks August Vassili (Rakvere õp. sem. õpil.) ja III auh. vääriliseks Arno Pukki (Tartu õp. sem. õpil.) kirjutused. Pääle nende määrati ergutusauhinnaks nooremas rühmas 9. autorile J. Järve, „Mehised mehed“ ja 8 autorile P. v. Gizycki „Omal jõul edasi“, vanemas rühmas 5. autorile „Elujuht“, 4 autorile „Noorusjõud“ III.

VII. Kontakt naaberorganisatsioonidega.

Välismaa org-idega on kontakti peetud kirjateel ja väljaandeid vahetades. Kutsete pääle mitmesugustele kongressidele ja pidustustele on kas kirja või telegrafi teel vastatud. 1926. a. suvi võimaldas meie paljudel noorsookarskustegelastel isiklikult tutvuneda välismaade noorsookarskustegelastega, millel kindlasti suur tähendus ja tagajärjed.

Edustaja kaudu võttis liit osa Soome Öppiva Noorsoo Karskusliidu 24. kongressist ja suvipidustusist Hämeenlinnas 6—8 juulini 1926. a. Edustajaks oli üliõp. H. Klein.

E. K. Keskliidu esimesist suvipidustusist jaanipäeval Võrus ja Võrumaal võttis osa liidu esindajana üliõp. A. Peets, samuti ka Tartu 4. „Noorte Pühast“.

Pääle selle on liit osa võtnud veel muist kongressist, nõupidamiskoosolekuist, koosolekuist jne.

VIII. Informatsioon väljapoole.

Enda tegevuse tutvustamiseks lasi liit trükkida 1925. a. aruande ühes enda liikmete kohta käivate tabelitega, saates selle ringkirja nr. 5. all kõigile liikmeile ja asjast huvitetuile. Sama aruanne ilmus ka lühidalt E. Karskusliidu poolt väljaantud aruandes karskustöö kohta Eestis 1925. a. Ajakirjandust on püütud liidu tegevusest informeerida, kui midagi tähtsat on ette tulnud.

Eesti Noorsoo Karskusliidu 1926. a. kassaaruanne.

Tulud.

Saldo 1925. a.	1.802.—	
Liikmemaksudest 1925. a. eest	10.930.—	
Liikmemaksudest 1926. a. eest	35.036.—	
Liikmemaksu toetajailt liikmeilt	1.500.—	
Lubaduskaartidega kogutud toetusi	5.200.—	
Toetusi Eesti Karskusliidult.	282.000.—	
„Kevadiku“ müügist	152.701.—	
Kirjanduse müügist	24.753.50	
Eftenägemata toetused ja tulud	23.405.—	
Kokku	537.327.50	

Kulud.

I. Sisetegevus.

Pääsekretäri tasu	48.000.—	
Kantselei kulud	25.713.50	
Arkiivi täiendamine (käsiko- gu) ja korrash.	20.880.—	
Ajakirjad	6.853.—	91.446.50

II. Kongressid, asem. k., suvipid.

Suvipidustuste korralda- mine	17.871.—	17.871.—
--	----------	----------

III. Otsekohene kaasabi liikmeile

Toetused rahas ja ostet natuuras	26.250.—	
Õpir. keskr. täiendamine	600.—	
Ringkiri nr. 6	1.800.—	
Noorsootegelaste kursused 1925. a.	11.976.—	40.626.—

IV. Häälakandja.

„Kevadiku“ kulud	240.783.—	240.783.—
----------------------------	-----------	-----------

V. Kirjastamine.

„Meie õnne vaenlane“ (honoraar + klišeed) ¹⁾ .	17.869.—	
Lendleht nr. 4 (trükikulud)	11.250.—	
„Noorusjõud“ III (hono- raarid)	27.539.—	
„Noorsoo karskustöö Ees- tis“ (honoraar)	12.500.—	
J. B. Watson „Karakteri ku- jundamise“ tõlke honor.	10.000.—	69.158.—

VI. Võistluskirjutused.

Võistluskirjut. auhindadeks	7.228.—	7.228.—
-----------------------------	---------	---------

VII. Kontakt naaberor-dega.

Edustajate sõidukulud mitm. koos.	3.765.—	3.755.—
--	---------	---------

VIII. Informatsioon väljapoole.

Ringkiri nr. 5 + 1000 eks. aruandeid ringide tööst 1925. a. I s.	9.000.—	9.000.—
--	---------	---------

IX. Ettenägemata kulud.

	5.720.—	5.720.—
	Kokku	505.597.50
Saldo 1926. a.		31.750.—
	Kokku	537.327.50

Tartus 20. dets 1926. a.

E. N. K. juhataja: **A. Peets.**

E. N. K. laekah. eest: **H. Rink.**

„ „ „ seeretär: **L. Leeman.**

1) „Meie õ. vaenl.“ trükikulud on jäänud 1927. a. kanda.

Revideerimisel selgus, et kassaaruanne on kokku-
kõlas kassaraamatuga ja tõendavate dokumentidega ja
kokkuvõtted õiged.

Rev. kom. liikmed : **V. Ernits.**
H. Roos.

E. K.-liidu rev. kom. esindaja : **E. Aaslava.**

Tartus,
21. III. 27. a.

Kevadiku 1926. a. lao seis 20. dets. 1926. a.

	Trüki- tud	Levitajad		Tellijaile		Prieks. ja reklaam.	Laos
		ta- sund	võlga	otse- kohe	org-ide kaudu		
Kevadik nr. 1	7000	881	258	533	2600	198	2526
" " 2	5000	576	260	533	2600	142	879
" " 3	5000	559	265	533	2600	193	850
" " 1(4)	5000	484	395	423	2360	225	1113
" " 2(5)	5000	143	475	423	2360	125	1474
" " 3(6)	5000	40	555	423	2360	125	1497
Suvi album I	2000	272	164	305	561	215	483
	34000	2955	2372	3173	15441	1227	8862

Eesti Noorsoo Karskusliidu kirjanduslao seis 20. dets. 1926. a.

Raamatu nimetus	Mitu eks. trükit.	E. Noorsoo Karskus- liit saand eks.			Müüdud		Maksuta ja toetus.		Levit. käes		Laos	
		Saldo 19. XII. 25. a.	1926. a. kestes	Mk. väärt.	Eks.	Mk. väärt.	Eks.	Mk. väärt.	Eks.	Mk. väärt.	Eks.	Mk. väärt.
Noorusjõud I	1000	2	—	300.—	—	—	2	300.—	—	—	—	—
Noorusjõud II	1000	30	—	6000.—	—	—	5	1000.—	3	600.—	22	4.400.—
Noorusjõud III	1000	—	100	10.000.—	4	400.—	70	7000.—	16	1.600.—	10	1000.—
Iseloomu ku- jundamine. .	2000	18	—	450.—	2	50.—	3	75.—	5	125.—	8	200.—
Elujuht . . .	2000	97	—	29.100.—	3	825.—	68	20.400.—	5	1.500.—	21	6.300.—
Noorkarsklase laulik köites .	1000	26	—	650.—	3	75.—	—	—	55	2.375.—	23	575.—
köitmata . .	7000	7	—	140.—	1	20.—	1	20.—	59	1.180.—	5	100.—
Mehised mehed	4000	88	—	2.200.—	27	613.—	2	50.—	30	750.—	29	725.—
Aegade hääl .	8000	2523	—	126.150.—	204	7.715.50	1094	95.200.—	58	2.900.—	1167	58.400.—
Noorsookars- kust, Eestis .	1000	—	100	12.500.—	—	—	28	3.500.—	40	5000.—	32	4000.—
Meie õnne vaen- lane	9000	—	9000	450.000.—	1583	15.055.—	4149	207.450.—	40	2000.—	3228	161.400.—
Eesti Karskus- liidult . . .	—	60	7	4.555.—	—	—	2	600.—	—	—	65	3955.—
Kokku	—	—	—	642.045.—	—	24.753.50	—	335.595.—	—	18 030.—	—	239.555.—

Eesti Noorsoo Karskusliidu töökava ja eelarve 1927-ks aastaks.

(20. XII. 26 — 20. XIII. 27.)

Ülesanded. Kulud.

I Sisetegevus.

Jooksev asjaajamine (pää- sekret. tasu)	60.000.—	
Kirjavahetus	25.000.—	
Arkiivi täiendamine ja kor- rashoid	10.000.—	
Käsiraamatukogu täienda- mine ja korrashoid . . .		
Mitmesugused väiksemad trükitööd	5.000.—	100.000.—

II Kongressid ja asemikekogu koosolekud.

Noorsoo IV karskuskongr. korrald	20.000.—	
Asemikekogu IV koosole- ku korrald.	— .—	20.000.—

III Otsekohene kaasabi liikmeile nende tegevuses

Toetused org-idele (rahas ja ostetud natuuras). . .	10.000.—	
Õpiringide keskraamatu- kogu täiendamine. . . .	5.000.—	
Ringiri (tegevusjuhiseid). .	2.000.—	
Osavõtt edustajate kaudu liigete suuremaist koos- olekuist,	25.000.—	
Noorsoo organisats. tege- laste kursus	20.000.—	62.000.—

IV Häälkandja		
„Kevadiku“ väljaandmise		
jatkamine	215.000.—	215.000.—

V Kirjastamine.

Liikmeile antav raamat		
(8—9000 eks.)	40.000.—	
Lendleht karskusnädalaks		
keskkoolide õpil. 25.000		
eks.	12.000.—	
Noorusjõud IV (toimet. ja		
honoraarid)	30.000.—	
Kaks vähemat elureformi		
teost (honor.).	20.000.—	102.000.—

VI Võistluskirjutused.

Tratsioonilise võistluskir-		
jutuse korrald. nooremas		
ja vanemas rühmas . .	10.000.—	10.000.—

VII Kontakt naaber org-idega.

Osavõtt mitmes. kodum.		
karskus ja hariduskong-		
ressest	— .—	—

VIII Informatsioon väljapoole.

Ringkiri (1926 a. aruanne)		
nr. 7	— .—	—

IX. Eelmise (1926. a.) aasta võlgade katmine

Noorsoo Karskustöö Eestis		
(hokoraar)	10.000.—	
„Meie õnne vaenlane“ (trüki-		
kulud).	52.025.—	62.025.—

X. Mitmesugused ettenägemata
ülesanded 5.705.— 5.705.—

Kokku kulusid

576.730.—

Tulud.

1. Liikmemaksu 5500 liikmelt a. 10 mk. 55.000.—
2. Toetused lubaduskaartidega 15.000.—
3. Toetaja liigete liikmemaksu 15.000.—
4. „Kevadiku“ müügist 200.000.—
5. Kirjastajalt saadav ja ise kirjast. kirjandus 60.000.—
6. Mitmesugused toetused ja tulud. . . . 50.000.—
7. Toetus Eesti Karskusliidult 150.000.—
8. 1926. a. saldo 31.730.—

Kokku tulud 576.730.—